

บทแนะนำเกี่ยวกับ

กรอบงานการเข้าร่วม ปฏิบัติการ
และการปรึกษาหารือของท้องถิ่น (LEAD)

บทแนะนำเกี่ยวกับกรอบงานการเข้าร่วม ปฏิบัติการ และการปรึกษาหารือของท้องถิ่น (LEAD)

สารบัญ

	บทนำ และความเป็นมา	1
1.	แนวทาง LEAD	2
	1.1 LEAD คืออะไร	2
	1.2 ทำไมจึงใช้กรอบงาน LEAD	2
	1.3 ค่านิยมหลัก	3
	1.4 บุคคลผู้ใช้ LEAD	4
2.	องค์ประกอบสามด้านของ “การสร้าง” ในกรอบงาน LEAD	4
	2.1 เครื่องมือที่ LEAD รับรอง	5
	2.2 การสร้างความไว้วางใจ	7
	2.3 การสร้างชุมชน	8
	2.4 การสร้างงานรณรงค์	11
3.	LEAD และสิทธิมนุษยชน	14
4.	วิธีการใช้คู่มือนี้	15

บทนำ และความเป็นมา

องค์กรเอิร์ธไรท์ทำงานเพื่อยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชนและความไม่เป็นธรรมด้านสภาพภูมิอากาศ โดยคืนอำนาจกลับไปสู่ชุมชนด้านหน้า เอิร์ธไรท์เชื่อว่าชุมชนต้องเป็นศูนย์กลางของการขับเคลื่อนและการรณรงค์ปกป้องสิทธิมนุษยชนของพวกเขา และบริษัทข้ามชาติและรัฐบาลต้องแสดงความรับผิดชอบต่อการละเมิดสิทธิเหล่านั้น

เอิร์ธไรท์ทำงานเคียงข้างชุมชนผ่านงานรณรงค์ งานด้านกฎหมาย และทีมงานฝึกอบรม เพื่อสนับสนุนความมุ่งมั่นในการพัฒนาและดำเนินงานของชุมชนให้สัมฤทธิ์ผล ทั้งงานรณรงค์ งานเคลื่อนไหวและการดำเนินการทางกฎหมาย และหลักสูตรการฝึกอบรม กิจกรรมเหล่านี้ได้ใช้และ/หรือพัฒนาเครื่องมือและยุทธศาสตร์อันหลากหลายเพื่อสนับสนุนชุมชนตามความมุ่งมั่นของพวกเขา

กรอบงานการเข้าร่วม การปฏิบัติการ และการปรึกษาหารือของท้องถิ่น (Local Engagement, Action, and Dialogue) หรือ LEAD มีเป้าหมายเพื่อรวบรวมแนวทางในการทำงานของเอิร์ธไรท์ ซึ่งเน้นชุมชนเป็นศูนย์กลาง และเพื่อผนวกกลยุทธ์และเครื่องมือต่าง ๆ ที่ขับเคลื่อนโดยชุมชนซึ่งเอิร์ธไรท์และพันธมิตรใช้อยู่มาไว้ในแหล่งเดียวกัน เป็นชุดเครื่องมือ LEAD การนำงานต่าง ๆ มารวมกันอยู่ในชุดเครื่องมือนี้ก็เพื่อให้เจ้าหน้าที่เอิร์ธไรท์และองค์กรพันธมิตรสามารถทำงานสนับสนุนชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยนำเสนอวิธีการที่จะช่วยกำหนดและดำเนินยุทธศาสตร์กิจกรรม และการใช้ประโยชน์จากเครื่องมือได้อย่างเหมาะสมที่สุดสำหรับการเข้าร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการปฏิบัติการของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นอย่างขั้นตอนใดของกิจกรรมทางธุรกิจหรือโครงการพัฒนาก็ตาม

เอกสารชิ้นนี้กล่าวถึงกรอบงาน LEAD โดยย่อ และแนะนำเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อสนับสนุนการรณรงค์ที่ขับเคลื่อนโดยชุมชน

1. แนวทาง LEAD

1.1 LEAD คืออะไร

LEAD เป็นกรอบการทำงานที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมแนวทางการทำงานของเอิร์ธไรท์ซึ่งมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง ทั้งงานรณรงค์ การสนับสนุนด้านกฎหมาย และการฝึกอบรม โดยกล่าวถึงวิธีการสนับสนุนงานรณรงค์ที่ขับเคลื่อนโดยชุมชน เพื่อช่วยเหลือชุมชนดังต่อไปนี้

- เพื่อให้ชุมชนเข้าใจสิทธิของพวกเขา รวมถึงข้อผูกพันตามกฎหมายในส่วนของเอกชนและรัฐบาลต้องเคารพในสิทธิเหล่านั้น
- เพื่อให้ชุมชนกำหนดงานเคลื่อนไหวที่พวกเขาสามารถกระทำได้ เพื่อปกป้องและพิทักษ์สิทธิเหล่านั้น
- เพื่อให้ชุมชนพัฒนาและใช้กลยุทธ์ในการเสริมสร้างประสิทธิภาพให้กับงานเคลื่อนไหวเหล่านั้น เพื่อความเข้มแข็งของงานรณรงค์ที่ขับเคลื่อนโดยชุมชน
- เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นต่อการนำขบวนการขับเคลื่อนเพื่อพิทักษ์ปกป้องชุมชนของพวกเขาในระยะยาว

กรอบงาน LEAD ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการที่เน้นชุมชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อสร้างความไว้วางใจ สนับสนุนการสร้างชุมชน และสร้างงานรณรงค์ที่เข้มแข็ง โดยรวบรวมข้อมูลไว้ในแหล่งเดียวเพื่อให้ชุมชนและพันธมิตรผู้ทำงานสนับสนุนสามารถเข้าถึงแนวความคิดพัฒนากลยุทธ์ รวมถึงเครื่องมือเฉพาะต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและทักษะในการปกป้องสิทธิของพวกเขาได้ดียิ่งขึ้น

เนื่องจากแนวทาง LEAD เน้นชุมชนเป็นศูนย์กลาง มันจึงไม่ใช่ชุดแนวปฏิบัติหรือกฎเกณฑ์อันเข้มงวด แต่จะเป็นรายการตัวเลือกต่าง ๆ ที่อาจเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ซึ่งต้องมีการปรับกิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ให้เข้ากับแต่ละบริบท และชุมชนจะเป็นผู้ตัดสินใจว่ามีสิ่งใดบ้างที่เกี่ยวข้องและมีประโยชน์มากที่สุด เมื่อใดที่เป้าหมายของชุมชนเปลี่ยนไป กลยุทธ์ กระบวนการ และเครื่องมือเฉพาะต่าง ๆ จะถูกปรับและเสริม เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น

1.2 ทำไมจึงใช้กรอบงาน LEAD

การใช้กรอบงาน LEAD สนองจุดประสงค์เสริมสองประการ ประการแรกเพื่อนำเสนอแนวความคิดพัฒนากลยุทธ์และเครื่องมือเฉพาะให้กับชุมชน ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อยุทธศาสตร์ด้านงานสนับสนุน ด้านกฎหมาย หรือการรณรงค์ โดยผลลัพธ์ที่ได้จากเครื่องมือในกรอบงาน LEAD จะเป็นเนื้อหาที่เป็นรูปธรรม ซึ่งชุมชนสามารถนำมาใช้สำหรับงานขับเคลื่อน กิจกรรมการเข้าร่วม หรือกระบวนการทางกฎหมาย ประการที่สอง ในกระบวนการของมันเองยังช่วยพัฒนาและส่งเสริมทักษะ ศักยภาพ และความสนใจ ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนได้เข้าร่วมโดยตรงและอย่างมีความหมายในยุทธศาสตร์เฉพาะของพวกเขา อีกทั้งยังสามารถใช้ทักษะและความมั่นใจที่เพิ่มขึ้นเพื่อพิทักษ์ปกป้องชุมชนของพวกเขาในระยะยาว

การมุ่งเน้นให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางของกรอบงาน LEAD เป็นการเปิดรับและขยายอำนาจและความรู้ที่ชุมชนเป็นเจ้าของอยู่แล้ว ซึ่งช่วยปรับเปลี่ยนความไม่สมดุลทางอำนาจที่มักเกิดขึ้นระหว่างชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ เช่น บริษัท และรัฐบาล

กรอบงาน LEAD มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับให้เหมาะสมได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับชุมชนที่มีบริบททางการเมืองแตกต่างกัน และบางครั้งก็เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและท้าทาย กรอบการทำงานนี้จะช่วยให้ชุมชนมีกิจกรรมและเครื่องมือในทางปฏิบัติและในเชิงยุทธศาสตร์ อันเป็นประโยชน์ต่องานสนับสนุนและเป้าหมายการรณรงค์ของพวกเขา ทั้งยังช่วยชุมชนในการพัฒนากลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และทำงานขับเคลื่อนได้อย่างสัมฤทธิ์ผล ความยืดหยุ่นนี้ยังหมายความว่า เครื่องมือและกิจกรรมต่าง ๆ สามารถใช้แยกกันหรือรวมกันได้ และแนวทางดังกล่าวก็ยังคงเป็นประโยชน์แม้ว่าเป้าหมายของชุมชนจะเปลี่ยนไปก็ตาม

1.3 ค่านิยมหลัก (Core Values)

เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการทำงานของเอิร์ธไรท์ที่เน้นชุมชนเป็นศูนย์กลาง กรอบงาน LEAD จะเน้นถึงค่านิยมหลักบางประการ เช่น

- **วางชุมชนเป็นศูนย์กลาง** ชุมชนเป็นแหล่งสำคัญของความรู้ เป็นตัวขับเคลื่อนของการเปลี่ยนแปลง และเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจ พันธมิตรผู้ทำงานสนับสนุนควรมองบทบาทของตนในฐานะแนวร่วม ไม่ใช่ผู้นำ
- **ใช้โครงสร้างที่มีอยู่ และส่งเสริมการมีส่วนร่วม** กลยุทธ์ที่เลือกใช้ควรเริ่มต้นและสร้างจากความรู้ดั้งเดิม และกระบวนการตัดสินใจที่ชุมชนมีและใช้อยู่ในขณะเดียวกัน ควรส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในชุมชน ซึ่งหมายรวมถึงการเข้าร่วมทำงานกับกลุ่มคนหลากหลายภายในชุมชน และช่วยทำให้ความเห็นทั้งหมดเป็นที่รับรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสียงของกลุ่มคนที่มักถูกมองข้าม
- **มุ่งปฏิบัติการในระยะยาว** การสนับสนุนไม่ได้ทำภายใต้โครงการ และไม่ได้จบลงเมื่อกิจกรรมการรณรงค์นั้น ๆ สิ้นสุด พันธมิตรควรมุ่งทำงานสนับสนุนในระยะยาว และถอนตัวออกมาเมื่อชุมชนไม่มีความต้องการใดใดจากพวกเขาแล้ว
- **จัดลำดับความสำคัญด้านความปลอดภัย ความมั่นคง และความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน** งานเคลื่อนไหวด้านสิทธิอาจทำให้ชุมชนตกอยู่ในความเสี่ยง และอาจสร้างอุปสรรคต่อชีวิตของพวกเขาในหลายรูปแบบ นักปกป้องสิทธิของเอิร์ธไรท์อยู่ในภาวะเสี่ยงสูงขณะทำงาน ดังนั้นการพัฒนากลยุทธ์ด้วยกรอบงาน LEAD จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความเสี่ยงต่าง ๆ ในแต่ละบริบท ตลอดจนผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับชีวิตประจำวันของประชาชน ช่วยชุมชนในการระบุวิธีที่ดีที่สุดในการสำรวจปัญหาเหล่านั้น และให้การสนับสนุนหากเกิดปัญหาขึ้น

1.4 บุคคลผู้ใช้ LEAD

เพื่อให้สอดคล้องกับค่านิยมหลักข้างต้น บทบาทของพันธมิตร อย่างเช่น เอิร์ธไรท์ คือการสนับสนุนความมุ่งมั่นของชุมชน ไม่ใช่บงการหรือทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินใจ ทั้งนี้ ความปลอดภัยและความมั่นคงของชุมชนต้องมาก่อนเสมอ

ในการสนับสนุนชุมชนเพื่อพัฒนากลยุทธ์ให้มีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่เอิร์ธไรท์ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องทำความเข้าใจเครื่องมือและกิจกรรมต่าง ๆ ที่อยู่ในกรอบงาน LEAD เพื่อช่วยเหลือชุมชนในการกำหนดและปรับแต่งเป้าหมายให้เป็นยุทธศาสตร์ที่เข้มแข็งได้ ทั้งนี้ อาจมีการสนับสนุนที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติมจากพันธมิตรอื่น ๆ ที่มีประสบการณ์ด้านกลยุทธ์หรือเครื่องมือเฉพาะทาง

ความโปร่งใสและการจัดการความคาดหวังก็มีความสำคัญเช่นกัน เนื่องจากชุมชนจะเป็นผู้นำเครื่องมือเหล่านี้ไปใช้ ดังนั้นพันธมิตรต้องมีความชัดเจนเกี่ยวกับระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมและค่านิ่งถึงระดับของงานที่ต้องดำเนินการด้วยเครื่องมือและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนเลือกใช้ โดยควรพูดคุยอย่างเปิดเผยถึงศักยภาพของเครื่องมือแต่ละตัว ตลอดจนข้อจำกัดต่าง ๆ ของมัน ที่สำคัญ ต้องมีความชัดเจนว่า เครื่องมือเหล่านี้ไม่สามารถรับประกันความสำเร็จได้

2.

องค์ประกอบสามด้านของ “การสร้าง” ในกรอบงาน LEAD

กรอบงาน LEAD เน้นที่กระบวนการ “สร้าง” เช่น การสร้างความไว้วางใจ การสร้างชุมชน และการสร้างงานรณรงค์ กระบวนการเหล่านี้สามารถจินตนาการประหนึ่งว่าเป็นสวน โดยรากต่าง ๆ คือยุทธศาสตร์ เครื่องมือ และกิจกรรม ในขณะที่ดอกไม้คือเป้าหมาย เมื่อมีรากแข็งแรง ดอกไม้ก็ย่อมมีโอกาสเติบโตที่ดีขึ้น ดอกไม้ในเอกสารนี้เปรียบดังเป้าหมายโดยรวมแบบกว้าง แต่เมื่อนำไปปฏิบัติ มันจะเป็นเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงซึ่งกำหนดโดยชุมชน

จุดประสงค์ของการสร้างความไว้วางใจคือ การทำให้ชุมชนและองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานสนับสนุนเกิดความไว้วางใจต่อกัน เพื่อพัฒนาไปสู่ความสัมพันธ์ที่เข้มแข็ง ยั่งยืน และเท่าเทียม จุดประสงค์ของการสร้างชุมชนคือ การสนับสนุนชุมชนในการพัฒนาความสนใจ ความร่วมมือ และทักษะที่จำเป็นในการกำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์ เพื่อบรรลุผลสำเร็จ จุดประสงค์ของการสร้างงานรณรงค์คือ การสนับสนุนชุมชนในการพัฒนาและดำเนินการในเรื่องการเข้าร่วม งานเคลื่อนไหว และงานรณรงค์เพื่อไปสู่เป้าหมายของพวกเขา

กระบวนการ “สร้าง” ที่แตกต่างกันถูกเชื่อมเข้าหากันอย่างใกล้ชิด และสามารถทับซ้อนกันได้ ตัวอย่างเช่น การสร้างความไว้วางใจและการสร้างชุมชนสามารถช่วยสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานระหว่างชุมชนกับพันธมิตรที่ทำงานสนับสนุนให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันได้ และช่วยเสริมสร้างศักยภาพและทักษะที่มีอยู่ของชุมชนให้ดียิ่งขึ้น สิ่งเหล่านี้ช่วยเสริมความเข้มแข็งให้กับเป้าหมายของงานรณรงค์ ทั้งนี้ ในด้านหนึ่งคือ ชุมชนอาจต้องการการสนับสนุน แต่อาจไม่รู้จักเครือข่ายที่มีศักยภาพ ในขณะที่อีกตัวอย่างหนึ่งคือ ชุมชนอาจขอการสนับสนุนในเรื่องการเสริมสร้างทักษะและศักยภาพ ก่อนที่พวกเขาจะสามารถกำหนดและพัฒนากลยุทธ์สำหรับเป้าหมายในการรณรงค์

กรอบการทำงานนี้จะให้คำแนะนำและข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมและเครื่องมือที่เอิร์ธไรท์และพันธมิตรใช้ในการสนับสนุนเป้าหมายของชุมชน ซึ่งรวมถึงการฝึกอบรมและการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ ตลอดจนการเข้าร่วมและงานเคลื่อนไหวต่าง ๆ กิจกรรมเหล่านี้สะท้อนถึงแนวทางของกรอบงาน LEAD ที่เน้นชุมชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งมีบริบทเฉพาะ สามารถปรับให้เหมาะสมได้ และสามารถพัฒนาเป็นยุทธศาสตร์สำหรับงานรณรงค์ที่ขับเคลื่อนโดยชุมชนได้

2.1 เครื่องมือที่ LEAD รับรอง

เครื่องมือภายในกรอบงานนี้เป็นเครื่องมือที่ LEAD รับรอง ¹ เครื่องมือเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่มีโครงสร้างและเป็นทางการมากขึ้น ซึ่งรวมถึงเครื่องมือที่พัฒนาโดยเอิร์ธไรท์ (การออกแบบกลไกการร้องทุกข์ระดับปฏิบัติการที่ขับเคลื่อนโดยชุมชน) และเครื่องมือที่พัฒนาโดยผู้อื่นซึ่งเอิร์ธไรท์นำมาใช้ อาจมีเครื่องมือใหม่ ๆ เพิ่มเติมเข้ามาในอนาคต แต่เครื่องมือที่มีอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่

- การทำแผนผังทรัพยากรธรรมชาติชุมชน
- การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพชุมชน
- การมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- การออกแบบกลไกการร้องทุกข์ระดับปฏิบัติการที่ขับเคลื่อนโดยชุมชน

¹ ชุดเครื่องมือ LEAD ฉบับสมบูรณ์จะประกอบด้วยคำอธิบายเครื่องมือแต่ละชนิดโดยละเอียด รวมถึงวิธีการ กรณีศึกษา และตัวอย่างของการนำไปใช้ พร้อมลิงค์ต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้อง

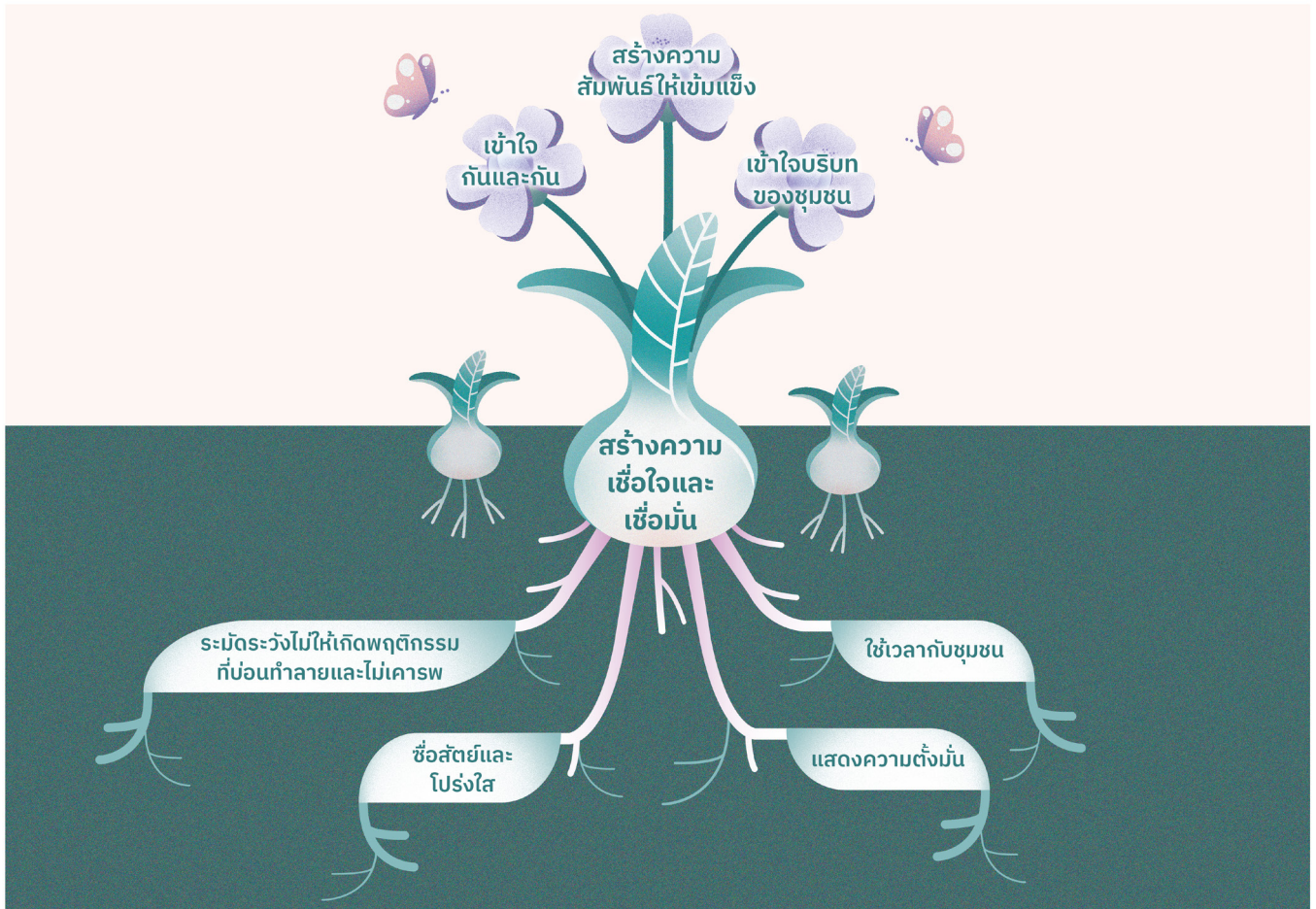
การกำหนดผังทรัพยากรธรรมชาติชุมชน เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับชุมชน ซึ่งใช้ในการเก็บบันทึกเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สังคม และวัฒนธรรม โดยสมาชิกในชุมชนจะได้รับการฝึกอบรมกิจกรรมด้านต่าง ๆ และเป็นผู้บันทึกเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของพวกเขา ซึ่งอาจรวมถึงการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งน้ำ พื้นที่การเกษตร เศรษฐกิจท้องถิ่น และความสำคัญทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของที่ดินและทรัพยากร การเก็บบันทึกข้อมูลจะช่วยสร้างคำอธิบายให้กับที่ดินและคุณค่าที่แท้จริงของมันได้อย่างถูกต้อง และสามารถตรวจสอบได้ และยังสามารถช่วยให้ชุมชนเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของพวกเขา ซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่ได้มาจะเป็นประโยชน์ต่องานเคลื่อนไหวในอนาคต

การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพชุมชน เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลที่จะช่วยให้ชุมชนเก็บบันทึกเกี่ยวกับผลกระทบของโครงการที่อาจเกิดขึ้นในชุมชนของพวกเขา สมาชิกในชุมชนจะได้รับการฝึกอบรมกิจกรรมด้านต่าง ๆ และเป็นผู้ทำหน้าที่บ่งชี้และเก็บบันทึกเกี่ยวกับผลกระทบหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นของโครงการที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจ สุขภาพ วัฒนธรรม และมรดกทางประวัติศาสตร์ กิจกรรมบางอย่างทับซ้อนกับกิจกรรมการทำแผนผังทรัพยากรธรรมชาติชุมชน การใช้คำว่า “สุขอนามัย” หมายถึงสุขภาพองค์รวมของชุมชน ซึ่งรวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการ ข้อมูลที่รวบรวมไว้จะเป็นประโยชน์สำหรับการเข้าร่วมในการเคลื่อนไหว และ/หรือในการเรียกร้องการเยียวยา

การมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (อีไอเอ) เป็นเครื่องมือในการเข้าร่วมและเคลื่อนไหว สนับสนุนที่จะช่วยทำให้ชุมชนเข้าไปมีอิทธิพลต่อโครงการพัฒนา หรือหาหนทางในการหยุดยั้งหากเห็นว่าโครงการไม่สามารถจัดการผลกระทบที่เป็นอันตรายได้ รายงานอีไอเอเป็นการประเมินผลกระทบของโครงการและกระบวนการนี้จะต้องกระทำให้เสร็จสิ้นก่อนที่โครงการจะได้รับการอนุมัติ ในแต่ละประเทศมีข้อกำหนดที่แตกต่างกันไปในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่โดยทั่วไปแล้ว ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดทำอีไอเอ ควรให้ชุมชนที่อาจได้รับผลกระทบ และภาคประชาสังคมมีโอกาสแทรกแซง เพื่อชี้แจงข้อกังวล และเสนอข้อแก้ไขหรือขอเปลี่ยนแปลงให้กับโครงการ หากชุมชนเลือกที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำอีไอเอ เครื่องมือนี้จะให้คำแนะนำที่จำเป็นแก่พวกเขา

การออกแบบกลไกการร้องทุกข์ระดับปฏิบัติการที่ขับเคลื่อนโดยชุมชน เป็นเครื่องมือการเข้าร่วมที่ช่วยให้ชุมชนเข้าถึงการเยียวยาสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนและขับเคลื่อนไปสู่สิ่งที่พวกเขาต้องการในกลไกการเยียวยาแก้ไขของท้องถิ่น ตามหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ บริษัทต่าง ๆ จะต้องสร้างหรือมีส่วนร่วมในกระบวนการเยียวยาในท้องถิ่นที่พวกเขาดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ สิ่งเหล่านี้มักเรียกว่า กลไกการร้องทุกข์ระดับปฏิบัติการ ซึ่งเป็นกลไกที่มักได้รับการออกแบบและดำเนินการโดยบริษัท แต่สำหรับกลไกการร้องทุกข์ระดับปฏิบัติการที่ขับเคลื่อนโดยชุมชน ชุมชนจะเป็นผู้กำหนดการออกแบบ – เพื่ออธิบายว่าพวกเขาต้องการให้กระบวนการเป็นอย่างไร ผลกระทบอะไรที่ควรได้รับการแก้ไข และการเยียวยาประเภทใดที่จำเป็นต้องมี – และเสนอให้บริษัทเข้าร่วมเหมือนกับเป็นกลไกการร้องทุกข์ระดับปฏิบัติการของพวกเขา ในอีกทางเลือกหนึ่งคือ ชุมชนอาจหาทางออกแบบโดยร่วมมือกับบริษัท

2.2 การสร้างความไว้วางใจ

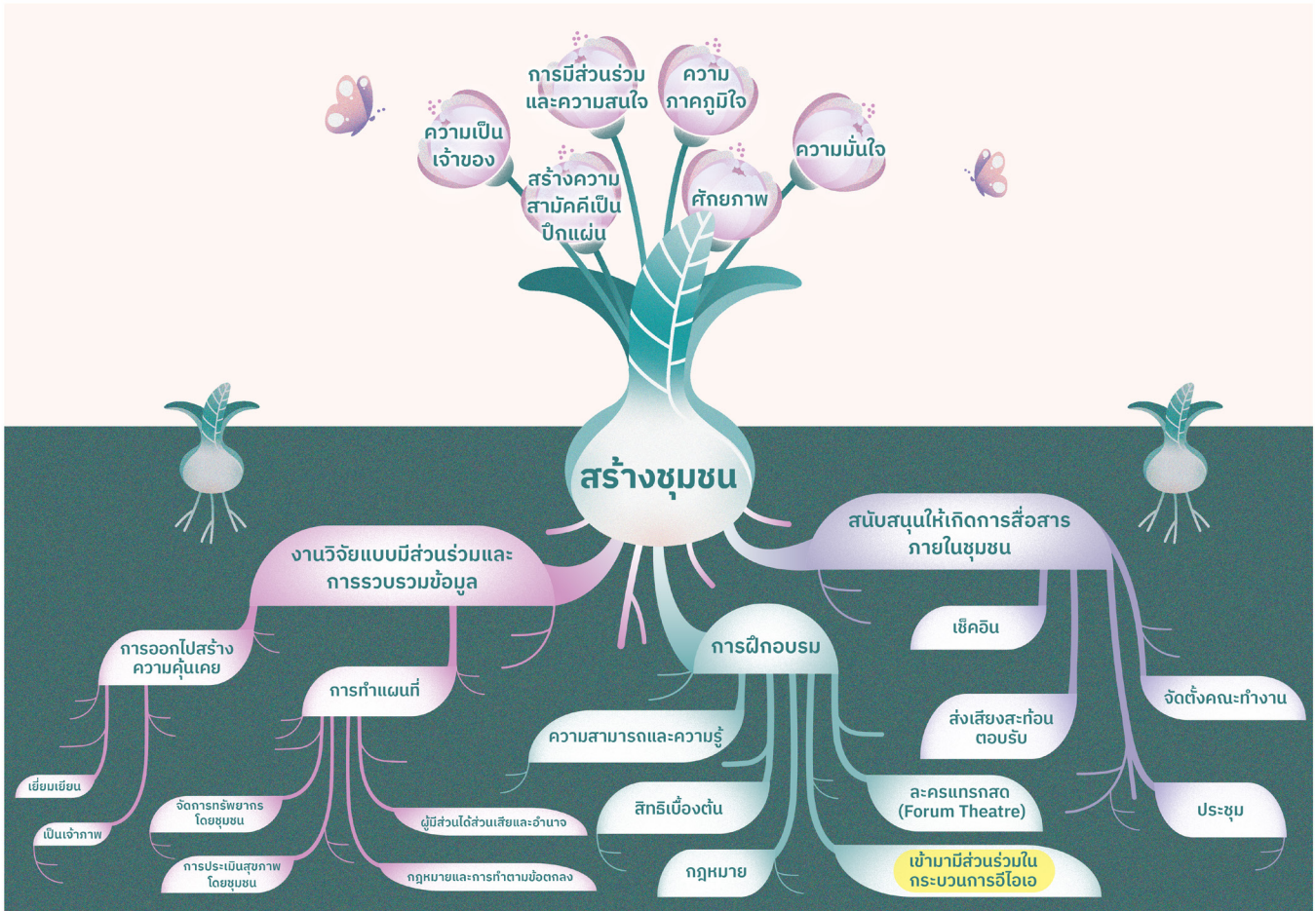

การสร้างและรักษาไว้ซึ่งความไว้วางใจเป็นเรื่องสำคัญและมีบริบทเฉพาะ ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าพันธมิตรมีความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่แล้วหรือไม่ รวมไปถึงการรับรู้ของชุมชนและประสบการณ์ก่อนหน้านี้กับพันธมิตร (โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับองค์กรพัฒนาเอกชน) และประเด็นในเชิงลจิสติกส์และเชิงปฏิบัติ ตลอดจนความอ่อนไหวของสภาพแวดล้อมทางการเมือง การสร้างความไว้วางใจจำเป็นต้องมีความเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ความซื่อสัตย์ และความเคารพ การสร้างและรักษาความไว้วางใจต้องใช้เวลา และเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง

- **หลีกเลี่ยงการปฏิบัติเชิงบีบบังคับและแสดงความเคารพ** ปฏิบัติตามค่านิยมหลัก และพึงจดจำบทบาทสำคัญของชุมชน แสดงให้เห็นผ่านการกระทำว่า บทบาทของคุณคือให้การสนับสนุน ความรู้ท้องถิ่นและความเป็นเจ้าของเป็นสิ่งสำคัญ และจุดประสงค์ของความเป็นพันธมิตรก็เพื่อผลประโยชน์ของพวกเขา
- **ซื่อสัตย์และโปร่งใส** จงมีความชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทของคุณ เกี่ยวกับข้อจำกัดของกลยุทธ์หรือกิจกรรมใดก็ตาม รวมถึงความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง สิ่งสำคัญคือต้องเข้าใจความคาดหวังของพวกเขา และชี้แจงความสัมพันธ์ของคุณให้ชัดเจน
- **ใช้เวลากับชุมชน** การใช้เวลากับชุมชนที่คุณสนับสนุนเป็นหนทางสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์อันดี ทั้งยังช่วยให้เข้าใจชุมชนและโครงการอีกด้วย

- **แสดงความมุ่งมั่น** ถึงแม้ว่าพันธมิตรจะไม่สามารถพักอาศัยในชุมชน หรือหากชุมชนไม่ต้องการให้พันธมิตรทำเช่นนั้น ยังมีวิธีการอื่น ๆ อีกมากที่พันธมิตรจะแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกับชุมชน การรักษา การสื่อสาร การรายงานข้อมูลที่ชุมชนต้องการ และการปฏิบัติตามพันธกิจหรือสัญญาที่ให้ไว้ จะช่วยทำให้ชุมชนเห็นถึงความมุ่งมั่นที่จะทำงานสนับสนุนพวกเขาในฐานะแนวร่วม

2.3 การสร้างชุมชน

2.3.1 การรวบรวมข้อมูลและการวิจัยร่วมกัน

ในหลาย ๆ สถานการณ์ ชุมชนอาจไม่ทราบว่ามีโครงการในพื้นที่ยังคงมีอยู่หรือไม่ หรือในกรณีที่ชุมชนทราบพวกเขาก็อาจไม่ได้รับการบอกกล่าวเกี่ยวกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับพวกเขา ชุมชนอาจไม่ได้รับการบอกกล่าวใด ๆ เลย หรืออาจได้รับข้อมูลเพียงบางส่วน หรือได้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องเนื่องจากความพยายามในการผลักดันโครงการ การเข้าถึงข้อมูลเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน แต่ก็เป็นเรื่องท้าทายที่จะได้รับมัน การเข้าถึงข้อมูลยังคงเป็นเรื่องยากลำบากสำหรับชุมชนที่ต้องเผชิญกับผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจและโครงการพัฒนา การร่วมมือกันในการทำวิจัยและกิจกรรมการรวบรวมข้อมูลไม่เพียงแต่จะช่วยชุมชนในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จำเป็น แต่กระบวนการในการดำเนินกิจกรรมเหล่านี้ยังช่วยเสริมสร้างความสนใจ ความเชื่อมั่น และความเป็นผู้นำให้กับสมาชิกในชุมชนด้วย

■ การเดินทางทัศนศึกษา

วิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการช่วยให้ชุมชนเข้าใจผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการ คือการได้เห็นผลกระทบของโครงการที่คล้ายคลึงกันด้วยประสบการณ์ตรง เมื่อผู้เสนอโครงการพูดคุยกับชุมชนเกี่ยวกับโครงการ พวกเขา มักจะทำให้ฟังดูเป็นเรื่องอันตรายน้อยกว่าความเป็นจริง อาจเป็นเรื่องยากที่จะจินตนาการถึงขนาดของผลกระทบที่อธิบายไว้ในเอกสารอย่างเช่น อีไอเอ การเดินทางทัศนศึกษาช่วยสร้างโอกาสในการสมานฉันท์ และสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชนที่อาจเผชิญกับความท้าทายและผลกระทบที่คล้ายคลึงกัน

■ กิจกรรมการทำแผนผัง

การทำแผนผังมีประโยชน์มากในการสร้างชุมชน โดยการจำแนกแยกแยะและบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และเปิดพื้นที่สำหรับการทำงานร่วมกันและการมีส่วนร่วม กิจกรรมการทำแผนผังมีส่วนช่วยดังนี้

- ช่วยทำให้เห็นภาพชุมชนและเห็นคุณค่าของชุมชนที่ชัดเจนถูกต้องจากมุมมองของชุมชนเอง **การทำแผนผังทรัพยากรธรรมชาติชุมชน** เกี่ยวข้องกับการรวบรวมและบันทึกข้อมูลที่สำคัญการมีส่วนร่วมและความร่วมมือไม่ร่วมมือ อันส่งผลต่อการพัฒนาและเสริมสร้างความมั่นใจและทักษะความเป็นผู้นำ การทำแผนผังทรัพยากรธรรมชาติชุมชนจะทำให้ชุมชนสามารถจำแนกแยกแยะและให้ภาพชัดเจนเกี่ยวกับคุณค่าของที่ดินพวกเขา สิ่งนี้จะช่วยเสริมสร้างความรู้สึกถึงศักดิ์ศรีและสร้างความเข้าใจที่เพิ่มขึ้นว่าทุกคนในชุมชนมีส่วนในการสร้างคุณค่าให้กับชุมชนของตนได้อย่างไร
- ช่วยระบุขอบเขตผลกระทบของโครงการที่อาจเกิดขึ้นได้ถูกต้องแม่นยำยิ่งขึ้น และในทำนองเดียวกัน **การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพของชุมชน** เกี่ยวข้องกับการรวบรวมบันทึกข้อมูลที่สำคัญการมีส่วนร่วมและความร่วมมือไม่ร่วมมือ อันส่งผลต่อการพัฒนาและเสริมสร้างความมั่นใจและทักษะความเป็นผู้นำ การประเมินดังกล่าวยังช่วยส่งเสริมความสามัคคีของชุมชนด้วยการสร้างความเข้าใจร่วมกันถึงผลกระทบด้านลบของโครงการที่เกิดขึ้นกับทั้งชุมชน และช่วยยกระดับศักดิ์ศรีของชุมชนในฐานะที่เป็นผู้สร้างหลักฐานด้วยตนเองสำหรับงานเคลื่อนไหว
- ช่วยจำแนกแยกแยะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ และประเมินลำดับชั้นของอำนาจและตำแหน่งของพวกเขาว่าอยู่ฝ่ายสนับสนุนหรือคัดค้าน การทำแผนผังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและแผนผังอำนาจถือเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์งานรณรงค์และงานเคลื่อนไหวที่มีประสิทธิภาพ
- ช่วยจำแนกภาระผูกพันทางกฎหมาย พันธกิจ และโอกาสความเป็นไปได้ในการต่อรองกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องับโครงการ รวมถึงกลยุทธ์ทางกฎหมายและกึ่งกฎหมายทั้งหมดที่มีอยู่ **การออกแบบกลไกการร้องทุกข์ที่ขับเคลื่อนโดยชุมชน** เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมและความร่วมมือไม่ร่วมมือ โดยข้อมูลปัญหาที่เกี่ยวกับกระบวนการขั้นตอน กระบวนการกำกับดูแล และการดำเนินการในการแก้ปัญหา จะมาจากการสำรวจสอบถามจากทุกคน วิธีการดังกล่าวช่วยพัฒนาและเสริมสร้างความมั่นใจและทักษะความเป็นผู้นำ ความสำเร็จในการเจรจาต่อรองและ/หรือดำเนินการออกแบบกลไกการร้องทุกข์ที่ขับเคลื่อนโดยชุมชน จะเสริมสร้างความตระหนักในเรื่องศักดิ์ศรี ความเชื่อมั่น และความสามัคคีของชุมชน

2.3.2 การฝึกอบรมและการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ชุมชนเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ แต่พวกเขาอาจไม่สามารถเข้าถึงความรู้และข้อมูลที่จะช่วยให้เข้าใจโครงการ สิทธิของพวกเขา และวิธีการเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อปกป้องสิทธิเหล่านั้นได้ดีขึ้น การฝึกอบรมเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้พัฒนาและขัดเกลาความรู้และทักษะที่จำเป็นเพื่อพัฒนาและดำเนินกลยุทธ์ของพวกเขาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมประเภทต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ได้แก่

- **ฐานทักษะและความรู้** สิ่งเหล่านี้เป็นบริบทเฉพาะ และอาจรวมถึงการฝึกอบรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการทำแผนผังที่กล่าวถึงข้างต้น การพัฒนาทักษะการเจรจาต่อรองและการพูดในเวทีสาธารณะ หรือประเด็นด้านเทคนิคอื่น ๆ
- **ฐานสิทธิ** สิ่งเหล่านี้ช่วยให้ชุมชนเข้าใจถึงการปกป้องสิทธิในระดับประเทศ ภูมิภาค และระหว่างประเทศ ซึ่งพวกเขามีสิทธิอันชอบธรรม และอาจหาทางในการปกป้อง
- **กฎหมาย** สิ่งเหล่านี้ช่วยให้ชุมชนเข้าใจกฎหมายในประเทศ ภูมิภาค หรือระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของพวกเขาและโครงการ
- **ละครแทรกสอด (Forum Theatre)** เป็นวิธีการเพื่อให้ชุมชนและผู้นำภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วม
- **การมีส่วนร่วมในกระบวนการอีไอเอ** สิ่งนี้ช่วยให้ชุมชนเข้าใจกระบวนการอีไอเอ และวิธีการเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ หากพวกเขาเลือกที่จะทำเช่นนั้น

2.3.3 สนับสนุนการสื่อสารภายในชุมชน

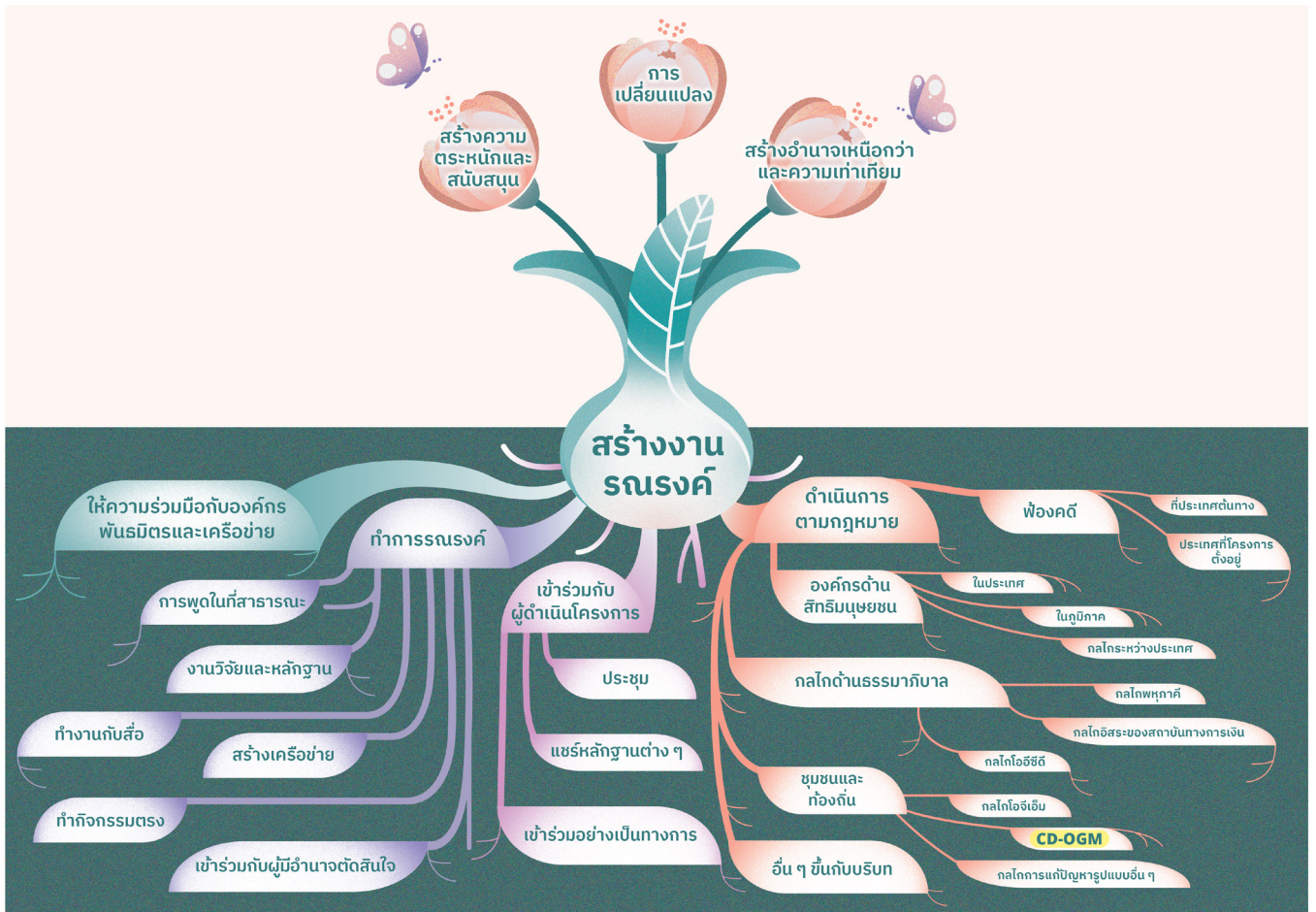
ตัวเลข ข้อมูล และความรู้ถือเป็นจุดแข็ง หากชุมชนมีข้อมูลมากขึ้น และสามารถสื่อสารและร่วมมือกันได้เข้มแข็งยิ่งขึ้น พวกเขาจะสามารถตัดสินใจได้ดีขึ้น และอยู่ในฐานะผู้มีอำนาจในการต่อรองไม่ว่าในการเจรจาใดก็ตาม

แนวทางการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (inclusive communication) จะทำให้มั่นใจว่าปัญหาของกลุ่มคนที่มักถูกมองข้ามจะได้รับการตอบสนอง การมีบางสิ่งบางอย่างที่ต้องจัดระบบระเบียบสามารถช่วยส่งเสริมสภาพแวดล้อมแบบหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวมากขึ้น ซึ่งสภาพแวดล้อมเช่นนี้จะสามารถสร้างชุมชนที่เข้มแข็งยิ่งขึ้นต่อไปได้ แต่ละชุมชนจะใช้กลยุทธ์ในการจัดระเบียบและการสื่อสารที่แตกต่างกัน กิจกรรมที่เป็นประโยชน์บางอย่างอาจรวมถึง

- การประชุมอย่างสม่ำเสมอ ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
- การตั้งคำถาม และการสะท้อนความรู้สึก
- การเขียนเขียนอย่างสม่ำเสมอ
- คณะทำงาน

2.4 การสร้างงานรณรงค์

การแสดงบทบาทในการสร้างงานรณรงค์ของพันธมิตรผู้ทำงานสนับสนุนถือเป็นบริบทเฉพาะ ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการและความพึงพอใจของชุมชน การสนับสนุนอาจกระทำอย่างเปิดเผยหรืออาจเป็นผู้อยู่เบื้องหลัง และพันธมิตรผู้สนับสนุนอาจเป็นพันธมิตรเพียงรายเดียว หรือเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายในระดับที่กว้างขึ้นก็ได้

2.4.1 การทำงานเคลื่อนไหว

การทำงานเคลื่อนไหวเกี่ยวข้องกับไปถึงจุดของกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถเรียกร้องความสนใจของชุมชนต่อประเด็นปัญหาที่พวกเขากำลังเผชิญอยู่ เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนมากขึ้น การทำงานเคลื่อนไหวอาจเป็นไปในรูปแบบละมุนละม่อมและในเชิงการให้ความรู้ไปจนถึงการเผชิญหน้ากันอย่างดุเดือด ซึ่งขึ้นอยู่กับเป้าหมายของชุมชน อำนาจในการต่อรอง และประเด็นด้านความปลอดภัย

ตัวอย่างของงานเคลื่อนไหว รวมถึง

- การพูดในที่สาธารณะ
- การนำเสนอหลักฐานและผลการวิจัย รวมถึงเนื้อหาสาระที่ได้จากการทำแผนผังทรัพยากรธรรมชาติชุมชน และการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพของชุมชน
- การเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่าย หรือกิจกรรมความร่วมมือต่าง ๆ

- การใช้สื่อในรูปแบบหลากหลาย รวมถึงการจัดงานแถลงข่าว การเชิญผู้สื่อข่าวไปเยี่ยมชมและเรียนรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของชุมชน และการทำงานร่วมกับผู้สร้างภาพยนตร์ เพื่อบันทึกและบอกเล่าเรื่องราวของชุมชน
- การขับเคลื่อนโดยตรง ซึ่งรวมถึงการประท้วงคัดค้าน การชุมนุม และการจัดเวทีของชุมชน
- การยื่นจดหมายและ/หรือข้อมูลโดยตรงเพื่อโน้มน้าวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบริษัทหรือในระดับรัฐบาล

2.4.2 ความร่วมมือกับพันธมิตรและเครือข่าย

แม้ว่าชุมชนจะเป็นตัวหลักของความสำเร็จในงานรณรงค์ แต่การทำงานร่วมกับพันธมิตรและเครือข่ายสามารถช่วยให้พวกเขาทำมันได้เข้มแข็งขึ้น เนื่องจากเครือข่ายเหล่านี้สามารถเข้าถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และสามารถนำเรื่องราวไปสู่ผู้คนในวงกว้าง รวมถึงเป็นการเปิดโอกาสในการแลกเปลี่ยนกลยุทธ์และแนวคิดต่าง ๆ ความร่วมมือจากเครือข่ายพันธมิตรเหล่านี้ อาจเกิดขึ้นกับชุมชนที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเผชิญปัญหาที่คล้ายคลึงกัน หรือกับกลุ่มที่แตกต่างกันที่อยู่ภายในชุมชนเดียวกัน นอกจากนี้ยังอาจรวมถึงการทำงานร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ นักคิด สถาบันเอกชน หรืออื่น ๆ

สิ่งสำคัญคือ พันธมิตรและเครือข่ายเหล่านี้ต้องไม่พยายามยุ่งเกี่ยวในการตัดสินใจ หรือแย่งชิงความเป็นผู้นำจากชุมชน แต่ควรทำงานด้วยความสมานฉันท์กับชุมชนอย่างแท้จริง

2.4.3 การเข้าร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ชุมชนอาจต้องการหรือไม่ต้องการเข้าร่วมโดยตรงกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการด้วยเหตุผลนานาประการ ทั้งนี้ ขอบเขตความสามารถของพวกเขาในการเข้าร่วมก็จะแตกต่างกันไปตามบริบทเช่นกัน การเข้าร่วมอาจมีลักษณะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ และอาจเป็นไปในรูปแบบการร่วมมือกันหรือการเผชิญหน้า สิ่งนี้จะขึ้นอยู่กับเป้าหมายของชุมชน อำนาจต่อรองที่พวกเขามี ความเสี่ยงด้านความปลอดภัย และปัจจัยบริบทอื่น ๆ การเข้าร่วมสามารถเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ และอาจรวมถึง

- การประชุมโดยตรงกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการ
- การนำเสนองานวิจัยและข้อวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เช่น ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำแผนผังทรัพยากรธรรมชาติชุมชน และการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพของชุมชน
- การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือที่เป็นทางการ กิจกรรมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย กิจกรรมเฝ้าสังเกตติดตามชุมชน หรือการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำไอเอ

กิจกรรมการเข้าร่วมอาจใช้ควบคู่ไปกับกลยุทธ์อื่น ๆ ยกตัวอย่างเช่น การใช้ผลการวิจัยและการวิเคราะห์ในงานเคลื่อนไหว เช่น การเผยแพร่ผลวิเคราะห์ของงานวิจัย หรือการจัดแถลงข่าวในเวทีการประชุมปรึกษาหารืออย่างเป็นทางการ กิจกรรมการเข้าร่วมอาจทำร่วมกับพันธมิตรและเครือข่ายเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มคนในวงกว้าง และอาจจำเป็นต้องเข้าร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมในกลไกความรับผิดชอบหรือกระบวนการระงับข้อพิพาท

ชุมชนสามารถประเมินแนวทางการเข้าร่วมใหม่ได้ตลอดเวลา ตัวอย่างเช่น หากการประชุมโดยตรงและการทำงานขับเคลื่อนร่วมกันไม่ได้ผล พวกเขาอาจตัดสินใจที่จะทำงานขับเคลื่อนโดยตรง หรือเพิ่มการทำงานด้านประชาสัมพันธ์สู่ภายนอก หรือหากเกิดความเสี่ยงด้านความปลอดภัย ชุมชนอาจต้องการเปลี่ยนแนวทางการเข้าร่วม หรือหยุดการเข้าร่วมโดยสิ้นเชิง

2.4.4 การมีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมายและ/หรือกึ่งกฎหมาย

กระบวนการทางกฎหมายและกึ่งกฎหมายมักใช้เพื่อหาแนวทางในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากโครงการ นอกจากนี้ยังอาจใช้เพื่อหยุดยั้งโครงการชั่วคราวหรือถาวร กระบวนการทางกฎหมายหรือกึ่งกฎหมายแต่ละขั้นตอนมีประโยชน์และข้อท้าทาย บางอย่างเข้าถึงได้ง่าย แต่ผลที่ได้อาจไม่ดีพอ หรือไม่สามารถบังคับใช้ได้ กลไกที่เข้มแข็งกว่า เช่น ศาล อาจใช้ระยะเวลาและค่าใช้จ่ายสูง กระบวนการเหล่านี้แตกต่างกันไปตามการใช้งานและตามผลลัพธ์ที่คาดหวังไว้ พวกเขาอาจมุ่งไปที่การแก้ปัญหาหรือการแสดงความคิดเห็น

ชุมชนอาจต้องการใช้กระบวนการทางกฎหมายหรือกึ่งกฎหมายควบคู่ไปกับกลยุทธ์อื่น ๆ ตัวอย่างเช่น การได้รับความสนใจจากสาธารณชนและสื่อเมื่อมีการยื่นเรื่องร้องเรียน ซึ่งสามารถสร้างแรงกดดันต่อผู้ดำเนินการ และพัฒนาอำนาจต่อรองเพิ่มเติมให้กับชุมชน อย่างไรก็ตาม กระบวนการบางอย่างจะไม่อนุญาตให้การร้องเรียนดำเนินต่อไปได้หากชุมชนเข้าร่วมในกิจกรรมการเคลื่อนไหว หรืออาจจำกัดสิ่งที่สามารถพูดต่อสาธารณะได้ เพราะการเข้าร่วมในกระบวนการเหล่านี้อาจมีความเสี่ยงที่จะถูกตอบโต้จากบริษัทหรือรัฐบาล ดังนั้นเมื่อประเมินถึงทางเลือกอื่น ๆ ควรต้องพูดคุยถึงความเสี่ยงด้านความปลอดภัยด้วย

กิจกรรมการทำแผนผังสามารถช่วยพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองทางกฎหมายภายในประเทศ ภูมิภาค และระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และบรรทัดฐานด้านสิทธิมนุษยชน ตลอดจนภาระผูกพันทางกฎหมายและพันธสัญญาของผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการ สิ่งนี้สามารถช่วยชุมชนในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ว่า กระบวนการใดมีความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์มากที่สุด

กระบวนการทางกฎหมายและกึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ยังรวมถึง

- การไปศาล (การดำเนินคดี) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะ ซึ่งชุมชนสามารถเข้าถึงศาลภายในประเทศหรือศาลในประเทศบ้านเกิดของบริษัทได้
- การใช้สถาบันด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศ ภูมิภาค หรือระหว่างประเทศ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะ ชุมชนอาจเข้าถึงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือสถาบันด้านสิทธิมนุษยชนระดับภูมิภาค และอาจขอการสนับสนุนจากหน่วยงานของสหประชาชาติที่เกี่ยวข้อง
- การใช้กลไกความรับผิดชอบภายนอก โครงการหลายโครงการได้รับเงินทุนภายนอก เช่น จากธนาคารเพื่อการพัฒนาหรือแหล่งกักเก็บอื่น ๆ กลุ่มเหล่านี้มักมีแนวปฏิบัติด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม และมีกลไกในการยื่นข้อร้องเรียนหากผู้กักเก็บ (บริษัทหรือรัฐบาล) ไม่ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว บางบริษัทมีส่วนร่วมในโครงการที่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่ายหรือโครงการที่ได้รับการรับรอง ซึ่งมีพันธสัญญาและภาระผูกพันทางกฎหมาย รวมถึงกลไกต่าง ๆ ที่มีช่องทางในการยื่นคำร้องได้หากถูกละเมิด นอกจากนี้ยังมีกลุ่มประเทศที่เป็นสมาชิกองค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ซึ่งชุมชนสามารถร้องเรียนผ่านสำนักงานในประเทศของตนได้

- กลไกการร้องทุกข์ของท้องถิ่น กิจกรรมทางธุรกิจทั้งหมดควรมีกลไกการร้องทุกข์ของท้องถิ่นเพื่อเยียวยาแก้ไขผลกระทบของโครงการ หากไม่มีหรือถูกออกแบบมาไม่ดี ก็สามารถใช้เครื่องมืออื่น ๆ ในการออกแบบ **กลไกการร้องทุกข์ที่ขับเคลื่อนโดยชุมชน** เป็นแนวทางในร้องเรียนให้แก้ไขปัญหาได้
- กระบวนการแก้ปัญหาในท้องถิ่นอื่น ๆ (ซึ่งเป็นบริบทเฉพาะ)

3. LEAD และสิทธิมนุษยชน

เครื่องมือและกิจกรรม LEAD มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยชุมชนในการปกป้องและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนของพวกเขาเมื่อต้องเผชิญกับกิจกรรมทางธุรกิจและโครงการพัฒนา สิทธิมนุษยชนประกอบด้วยสิทธิเชิงกระบวนการ (procedural rights) เช่น **สิทธิในการเข้าถึงข้อมูล สิทธิในการมีส่วนร่วม และสิทธิที่จะได้รับการเยียวยา** สิทธิเหล่านี้ยังรวมถึงสิทธิเชิงเนื้อหา (substantive rights) เช่น สิทธิในมาตรฐานการดำรงชีพที่ดีพอ สิทธิด้านสุขภาพ และอื่น ๆ เครื่องมือซึ่งรวมถึงกิจกรรมการรวบรวมข้อมูลและการมีส่วนร่วม สามารถช่วยให้การใช้สิทธิเชิงกระบวนการ ไม่ว่าจะเป็น **การเข้าถึงข้อมูล การมีส่วนร่วม และการเยียวยา**² เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้สิทธิเชิงกระบวนการยังช่วยปกป้องสิทธิมนุษยชนเชิงเนื้อหาเหล่านั้นด้วย ตัวอย่างเช่น หากมีความเสี่ยงที่ของเสียจากโครงการเหมืองแร่จะส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำของคุณ สิทธิด้านอื่น ๆ ก็อาจถูกกระทบไปด้วย การใช้สิทธิของคุณในการเข้าถึงข้อมูลและสิทธิในการมีส่วนร่วมสามารถบรรเทาหรือป้องกันความเสียหายเหล่านั้นได้ และคุณสามารถใช้สิทธิด้านการเยียวยาเพื่อเรียกร้องการชดเชย หากสิทธิเชิงเนื้อหาเหล่านั้นถูกละเมิด

สิทธิขั้นต้นในการเข้าถึง การมีส่วนร่วม และการได้รับการเยียวยา ได้รับการยอมรับว่าเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและได้รับการอธิบายผ่านเครื่องมือสิทธิมนุษยชนนานาชาติ เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ในบริบทของธุรกิจและสิทธิมนุษยชนหลักการชี้แนะของสหประชาชาติ (UNGP) มีส่วนหนึ่งทั้งหมดที่เกี่ยวกับการแก้ไขและแนวทางการตรวจสอบสถานะสิทธิมนุษยชน (due diligence) ส่งเสริมให้มีการมีส่วนร่วมกับผู้ถือสิทธิในบริบทของการพัฒนาและสิ่งแวดล้อม หลักการที่ 10 ของปฏิญญาริโอได้กล่าวถึงสิทธิเหล่านั้นทั้งสามอย่างชัดเจนแนวทางนโยบายและนโยบายป้องกันและแนวทางของสถาบันการเงินหลายแห่งเรียกร้องให้มีการดำเนินกิจกรรม เช่น การแบ่งปันข้อมูลและการปรึกษาหารือ และกล่าวถึงความจำเป็นในการมีขั้นตอนการแก้ไข นอกจากนี้ประเทศแต่ละประเทศอาจมีกฎหมายและระเบียบข้อบังคับเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเหล่านั้น

² สิทธิเหล่านี้ระบุชัดเจนในพันธกรณีต่าง ๆ เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน ปฏิญญาริโอ และนโยบายป้องกันความเสี่ยงของสถาบันการเงินระหว่างประเทศหลายแห่ง

การเข้าถึงข้อมูล ชุมชนมีสิทธิที่จะเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของโครงการอย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงข้อมูลโครงการยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับชุมชน เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลอย่างเช่น การจัดทำแผนผังทรัพยากรธรรมชาติชุมชน และการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพของชุมชน ช่วยให้ชุมชนรวบรวมข้อมูลของตนเองได้ และยังสามารถช่วยจำแนกถึงข้อมูลเกี่ยวกับโครงการที่พวกเขาต้องการเข้าถึง รวมถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ใครมีส่วนเกี่ยวข้อง และภาระผูกพันทางกฎหมายของผู้ดำเนินโครงการแต่ละราย การทำแผนผังเป็นส่วนเสริมของเครื่องมือ LEAD สามารถช่วยบ่งชี้ว่าจะหาข้อมูลหรือร้องขอข้อมูลนั้น ๆ ได้จากที่ใดและจากใคร

สิทธิในการมีส่วนร่วม สิทธิในการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการปกป้องสิทธิเชิงเนื้อหา ข้อกำหนดในการดำเนินการ เช่น “การเข้าร่วมอย่างมีความหมาย” การปรึกษาหารือ และความยินยอมที่เป็นอิสระและได้รับการบอกแจ้ง ล่วงหน้า ในกรณีของชุมชนพื้นเมือง เป็นการเปิดพื้นที่เพื่อให้ชุมชนได้ชี้แจงข้อมูล แจ้งข้อกังวล และเสนอแนวทางแก้ไขและทางเลือก กิจกรรมการเข้าร่วมที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อตัวโครงการ เนื่องจากจะเป็นหลักประกันว่าโครงการจะดำเนินการโดยหลีกเลี่ยงหรือลดผลกระทบต่อชุมชนลงให้ได้มากที่สุด และในบางกรณี โครงการที่เป็นอันตรายอาจถูกยกเลิกไป

เครื่องมือ LEAD ทั้งหมดสามารถช่วยชุมชนในการใช้สิทธิในการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในกระบวนการอีไอเอจะมีความเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากที่สุด เนื่องจากหัวใจหลักของมันเน้นเรื่องการมีส่วนร่วม การใช้ผลผลิตที่ได้จากกิจกรรมการรวบรวมข้อมูล เช่น การจัดทำแผนผังทรัพยากรธรรมชาติชุมชน และการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพชุมชน ซึ่งชุมชนเก็บบันทึกสภาพแวดล้อมและผลกระทบของโครงการที่อาจเกิดขึ้นในชุมชน เป็นการช่วยเสริมความเข้มแข็งให้กับบทบาทของพวกเขา ในขณะที่การออกแบบและการขับเคลื่อนกลไกการร้องทุกข์ระดับปฏิบัติการที่ขับเคลื่อนโดยชุมชน จะทำให้ชุมชนได้ใช้สิทธิในการมีส่วนร่วม

สิทธิที่จะได้รับการเยียวยา สิทธิที่จะได้รับการเยียวยามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการใช้ความหมายสิทธิมนุษยชน เมื่อโครงการก่อผลเสียหายและละเมิดสิทธิมนุษยชน ชุมชนมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยา สิทธินี้รวมถึงการเข้าถึงกลไกการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพและการเยียวยาในเชิงเนื้อหาที่ดีพอ การพัฒนากลไกการร้องทุกข์ที่ขับเคลื่อนโดยชุมชนช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการเยียวยาที่ท้องถิ่นมีสิทธิอันชอบธรรมตามกฎหมาย และเข้าใจถึงการเยียวยาที่เป็นธรรม เพื่อหาทางดำเนินการตามกระบวนการนั้น กิจกรรมเสริมอื่น ๆ ในกรอบงาน LEAD เช่น กิจกรรมการทำแผนผัง และกลยุทธ์ทางกฎหมายและกึ่งกฎหมาย สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสิทธิด้านการเยียวยาได้เช่นกัน โดยการแจกแจงทางเลือกในการเยียวยาที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและตัดสินใจในเชิงกลยุทธ์ว่าจะใช้ทางเลือกใด ที่สำคัญ การมีส่วนร่วมในกลไกการร้องทุกข์ระดับปฏิบัติการที่ขับเคลื่อนโดยชุมชนไม่ควรเป็นตัวขัดขวางการเข้าถึงกลไกอื่น ๆ เหล่านี้

4.

วิธีการใช้คู่มือนี้

ชุดคู่มือนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การใช้งานมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับให้เข้ากับบริบทของแต่ละชุมชนได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์หากเริ่มต้นด้วยการพิจารณาปัจจัยเบื้องต้นบางประการ เช่น ความสัมพันธ์ของคุณกับชุมชน และศักยภาพของชุมชน ณ ขณะนั้น ความรู้เกี่ยวกับโครงการ เป้าหมาย และการสนับสนุนที่เป็นที่ต้องการ

หากคุณไม่เคยทำงานกับชุมชนนี้มาก่อน หรือหากมีปัญหาด้านความไว้วางใจกับองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรภาคประชาสังคม คุณจะต้องสร้างและ/หรือกระชับความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน หากเป้าหมายหลักคือการสร้างความสามัคคี ความเป็นผู้นำ และความสนใจของชุมชน หรือเพื่อสนับสนุนให้พวกเขาเข้าใจโครงการมากขึ้น เช่น เข้าใจถึงผลกระทบต่อชุมชนและสิทธิของพวกเขา การเริ่มด้วยกิจกรรมสร้างชุมชนอาจเป็นประโยชน์ หากคุณมีความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่แล้ว และพวกเขาเข้าใจโครงการและเป้าหมายทั่วไปของพวกเขาแล้ว คุณสามารถทำงานร่วมกันเพื่อระบุเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงของพวกเขา เพื่อสร้างงานรณรงค์ต่อไป

การทำงานร่วมกับชุมชนเป็นการเอื้ออำนาจให้ชุมชนตัดสินใจเกี่ยวกับเครื่องมือที่พวกเขาเลือกใช้ ซึ่งขึ้นอยู่กับลำดับความสำคัญและเป้าหมายของพวกเขา เครื่องมือเฉพาะต่าง ๆ อาจมีความเกี่ยวข้องมากหรือน้อยต่างกันไปตามกาลเวลา เมื่อเป้าหมายของชุมชนเปลี่ยนไปและ/หรือสถานะของโครงการเปลี่ยนไป เครื่องมือต่าง ๆ สามารถเสริมซึ่งกันและกัน และสามารถอาศัยซึ่งกันและกันได้ ตัวอย่างเช่น การจัดทำแผนผังทรัพยากรธรรมชาติชุมชนสามารถให้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น เช่น การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพชุมชน

ผลที่ได้มาจากการจัดทำแผนผังทรัพยากรธรรมชาติชุมชนและการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพชุมชนสามารถนำไปใช้ได้ในช่วงกระบวนการจัดทำอีไอเอ และนำไปพัฒนากลไกการร้องทุกข์ที่ขับเคลื่อนโดยชุมชน ในขณะที่การมีส่วนร่วมในกระบวนการอีไอเอสามารถใช้เป็นหลักฐานในการเยียวยาเมื่อพบว่าโครงการไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของชุมชนจนทำให้เกิดผลกระทบขึ้น การพัฒนากลไกการร้องทุกข์ที่ขับเคลื่อนโดยชุมชนยังช่วยให้ชุมชนมีอำนาจในการต่อรองในขั้นตอนการปรึกษาหารือ (ซึ่งมักจะอยู่ในขั้นตอนการจัดทำอีไอเอ) โดยชุมชนสามารถกำหนดเงื่อนไขการยอมรับโครงการหากบริษัทตกลงยอมรับกลไกการร้องทุกข์ที่ขับเคลื่อนโดยชุมชน

EARTHRIGHTS INTERNATIONAL